

9.2.2018

Eduskunnan sosiaali- ja terveystoimikunnalle

Lausuntopyyntö 26.1.2018

**HE 166/2017 VP: HALLITUKSEN ESITYS EDUSKUNNALLE LAIKSI VALTION
VAROISTA MAKSETTAVASTA KORVAUKSESTA TURVAKOTIPALVELUN
TUOTTAJALLE ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA**

Tausta

Laki valtion varoista maksettavasta korvauksesta turvakotipalvelun tuottajalle (1354/2014, *turvakotilaki*) tuli voimaan vuoden 2015 alusta. Turvakotilailla turvakotipalvelujen rahoitus siirrettiin valtion vastuulle. Lisäksi turvakotipalvelujen järjestäminen ja koordinointi säädettiin THL:n tehtäväksi.

Säätäessään turvakotilain eduskunta samalla hyväksyi lausuman, jonka mukaan eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa lain toimeenpanoa ja arvioi turvakotitoiminnan järjestämisvastuun ja rahoituksen toimivuutta samoin kuin kriisiavun toimivuutta suhteessa sosiaali- ja terveystoimijärjestelmään (ks. EV 208/2014 vp). Tätä tehtävää varten STM:n yhteydessä toimi ns. turvakotilain arviointiryhmä. Käsiteltävänä oleva hallituksen esitys perustuu arviointiryhmän esiin nostamiin muutostarpeisiin.

Nykytilan arviointi

Turvakotitoiminnan järjestämisvastuun ja rahoituksen toimivuutta samoin kuin kriisiavun toimivuutta suhteessa sosiaali- ja terveystoimijärjestelmään on arvioitu hallituksen esityksen jaksossa 2.3 Nykytilan arviointi.

Tiivistäen voidaan todeta, että turvakotipalvelujen järjestämisvastuun siirtymisen valtiolle on luonut toiminnalle vakaan rahoituspohjan ja sitä kautta tehnyt toiminnasta ennustettavampaa. Tämä on myös mahdollistanut turvakotiverkoston laajentamisen ja perhepaikkojen lisäämisen ja tätä kautta parantanut kriisiavun saamista. Alueellinen yhdenvertaisuus avun saamisessa on parantunut, koska turvakotiin pääsemiseksi ei enää tarvita kunnan maksusitoumusta.

Turvakotipalveluille varattu rahoitus on 17,55 miljoonaa euroa vuonna 2018, ja sen on määrä nousta 19,55 miljoonaan euroon vuonna 2019. Tämä merkitsee sitä, että rahoitus tulee nousemaan 70 % tämän hallituskauden aikana.

Turvakotijakson jälkeisen avun järjestämisen tarve on tullut näkyväksi turvakotilain toimeenpanossa. Mitään turvakotipalvelun jälkeistä erikoistunutta lähisuhdeväkivallan palvelua ei tällä hetkellä ole maankattavasti tarjolla, vaan avopalvelut ovat pitkälti järjestöjen varassa ja palvelujen rahoitus pohjautuu edelleen rahapelien tuottoihin. Turvakotijakson jälkeinen erityinen tuki ja apu eivät aina toteudu tarkoituksenmukaisesti. Erityisesti turvakodissa olleet lapset ja nuoret jäävät usein ilman erityistä tukea. Tähän tuen tarpeeseen vastaamiseksi on järkevää jatkossakin hyödyntää järjestöjen vankkaa osaamista.

Turvakotilaki on koettu pääosin toimivaksi. THL:ssä on kuitenkin pidetty hankalana sitä, että voimassa olevan 9 §:n mukaan THL tekee palveluntuottajan

kanssa turvakotipalvelun tuottamisesta *sopimuksen*, jossa sovitaan valtion varoista maksettavan korvauksen määrästä ja maksamisesta, mutta toisaalta korvaukseen sovelletaan 13 §:n mukaan useita *valtionavustuslain* säännöksiä. Sen lisäksi, että THL tekee palveluntuottajien kanssa sopimukset, joissa sovitaan esimerkiksi korvauksen määrästä, THL tekee korvauksen jakamisesta myös valtionavustuspäätökset, jotta esimerkiksi korvauksen takaisinperintä olisi mahdollista.

Nykyisessä sopimuksen ja valtionavustuksen välisessä ”sekamallissa” onkin käytännössä usein niin, että samasta asiasta on paitsi sovittu sopimuksessa, myös tehty valtionavustuspäätös. Tällöin voi monesti olla epävarmaa, miltä osin korvaukseen sovelletaan sopimusehtoja ja miltä osin taas valtionavustuslain säännöksiä.

Voimassa olevan turvakotilain 10 §:ssä säädetään valtion varoista maksettavasta korvauksesta ja sen määräytymisestä. Pykälän 3 momentti koskee korvauksen jakoperusteita. Turvakotilain mukaan nämä jakoperusteet otetaan huomioon korvausta jaettaessa, mutta korvausta ei ole pakko jakaa mainittujen perusteiden mukaisesti. THL on korvausta jakaessaan kiinnittänyt käytännössä huomiota ennen kaikkea palveluntuottajien turvakotien perhepaikkamääriin ja niiden pohjalta tehtyihin talousarvioihin, ja laissa säädetty korvauksen jakoperusteet ovat siten jääneet tarpeettomiksi.

Ehdotetut muutokset

Esityksen keskeisin ehdotus on, että THL:n ja palveluntuottajien välisistä sopimuksista luovuttaisiin kokonaan ja että korvauksen maksamiseen sovellettaisiin valtionavustuslakia myös muilta osin kuin voimassa olevan turvakotilain 13 §:ssä säädetään.

Esityksen mukaan lain 8 §:ssä säädettäisiin jatkossa siitä, miten THL valitsisi palveluntuottajat. Lisäksi ehdotettu 9 § koskisi turvakotipalvelun tuottamisen lopettamista.

Voimassa olevassa laissa olevista korvauksen jakoperusteista luovuttaisiin. Jatkossakin THL jakaisi korvauksen perhepaikkamäärien ja niiden pohjalta tehtyjen talousarvioiden perusteella.

Lisäksi lakia jäsenneltäisiin uudestaan: esimerkiksi 7 §:ssä ei enää säädettäisi THL:n tehtävistä, vaan eri viranomaisten rooli kuvattaisiin ehdotetussa 12 §:ssä. Ehdotettu 7 § koskisi sen sijaan turvakotien henkilöstön pätevyysvaatimuksia ja kouluttamista.

Lain 13 § koskisi jatkossa muutoksenhakua, josta ei ole säännöksiä voimassa olevassa turvakotilaissa. Muutoksenhaussa päätöksiin, jotka koskevat palveluntuottajan valintaa, palvelun tuottamisen lopettamista, palveluntuottajalle maksettavaa korvausta sekä korvauksen palauttamista ja uudelleen jakamista sovellettaisiin, mitä valtionavustuslaissa säädetään.

Esityksen vaikutukset

Esityksessä ehdotetut muutokset ovat luonteeltaan varsin teknisiä, eikä esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia turvakotipalvelun tuottajien tai turvakotien asiakkaiden kannalta. THL:n ja palveluntuottajien välisistä sopimuksista luopuminen helpottaisi ja vähentäisi THL:n hallinnollista työtä ja vapauttaisi resursseja varsinaiseen turvakotitoiminnan ohjaukseen.

